

ЩАСЪ

НАРОДНИЧЕСКИ СЕДМИЧЕНЪ ВЕСТНИКЪ за обществени и културни въпроси

БРОЙ 3 ЛЕВА

София, 29 декември 1937 год.

ТОЗИ ЗЛАТАРОВЪ БРОЙ СЪДЪРЖА:

- Георги Боршукъ: Проф. Златаровъ министър на Общината
Людмила Стояновъ: Живиятъ
Ангелъ Тодоровъ: Общитъ въпроси на живота
Никола Ланковъ: Гражданинъ на своето време
Лиляна Николъва: Златаровъ и младежта
В. Стояновъ: Светецъ и пророкъ на села и градове

18 Год. IV.

Главенъ редакторъ: П. К. ЧИНКОВЪ
Издава: КООП. „ЗЕМЯ и КУЛТУРА“
Стоп директоръ: Д-ръ М. ГЕНОВСКИ

ЖИВИЯТЪ

Това дрътвѣ е единъ случай на самоотрицателна служба у насъ, която той съ дрътвѣ Ас. Златаровъ, въ своя политически и партизански разпоръжки и осъществява джипингъ за бѣлтъ на по-голямата частъ отъ интелекциалта той изглежда почти като ахронично...

Човѣкъ съ многостранни интереси, предимно учене, но едновременно и поетъ, Ас. Златаровъ съчетава една будна съвестъ съ чувството за обществено служене, които правятъ отъ него една пълноценна завършена личност. И като ученъ и като художникъ той познава само единъ върховенъ законъ: дългъ къмъ живота, къмъ хората...

Ас. Златаровъ одишеговаря въ своето дѣло и моралъ интелекциалта, макаръ да брой, остана чиста въ вихра на политическия сбѣтия следъ освобождението до европейската война, както и въ ония следъ 9 юни 1923 г.

оня малобройна интелекциалта, която влада въ дѣлата си съзнание за отговорностъ предъ народъ и история... Той е неинъ представител, нейна съвестъ и съ право тя го казва като единъ отъ най-големитъ хора на нашето време.

Ние, които сме съвременници и свидетели на тази разнообразна дейностъ, можемъ само да го подражаваме, да следваме прикѣра му, да насърчаваме другитъ да го следватъ.

Защото и най-силнитъ пада въ борбата, ако е самъ, ако нѣма сподвижници. Тази борба е борбата на българския народъ за свобода и култура, за повече просвѣта, за моралъ и човѣштва. Тя е борба съ злото, което разяжда нашия животъ, моралната камителация на интелекциалта и гържеството на първобитния инстинктъ: всѣкъ ние знаемъ, де е това зло, но никой не е проникналъ въ неговото логично и не го е издѣлвалъ тъй неочаквано, както Ас. Златаровъ, то е самата противоположностъ на она, което е той.

Съ перо и слово, съ инстинктъ на науката и виденията на изкуството Ас. Златаровъ служи на единъ кумиръ — човѣка, на една идея — братството на хората, на единъ акцентъ — великия законъ на живота. Неговата дейностъ не гони лична користъ, не дѣри награда. Тя е, при това, свободна отъ всѣкакви елементи на утопичностъ или романтизъмъ, за да възбуди усмивката на здрави момичели и „семозититъ“ — напротивъ, сериозна и положителна, като всѣки истински градежъ.

Людмила Стояновъ

ГОДИНИТЪ НѢМА ДА ПОБЕДЯТЪ

Единъ година! Това е съвсемъ малка мѣрка за време, а ето колко по-оживяла става незамѣнителниятъ професоръ, общественикъ, поетъ, човѣкъ Златаровъ.

Като заключение: когато преди една година се разнесе „Златаровъ мъртъвъ“, скръбта бѣше всеобща. Хиляди наредени глави, хиляди съветни шепки, въ сърдитъ на хиляди тежката и дълбока скръбъ — скръбта за човѣка, за гражданина Златаровъ.

И всѣко бѣше необикновено и скръбта, и многолюдното народно погребение, и отзвукътъ, който той смъртъ намѣри въ градоветъ, селата и колѣбитъ. Скрѣбта на учителя и ученикъ, студентъ и работникъ, седящъ и чирющитъ се сѣ въ едно въ хиляди България въ трауръ. Едно разклатено, посярбено човѣшко море отъ хора бѣше обето отъ мислата за смъртта на той, който вървѣше въ светитъ на предка; гражданинъ, който възторжено приветствуваше свободата; ринаръ, който бѣше на страната на потиснатитъ, сирѣмъ и оскубенитъ; поетъ, който гър-

ЗЛАТАРОВЪ БАЩА НА СТУДЕНТСТВОТО ЦѢЛОКУПНОТО СТУДЕНТСТВО ЗА СВОЯ УЧИТЕЛЪ

Великъ реалитъ

Само Златаровъ можеше да направи това — да събере въ аудиторията по химия студентитъ отъ всички други специалности. Юристи, педагози, философи и физики често заематъ място до редовнитъ му студенти.

Паметна ще остане за насъ — студентитъ отъ другитъ факултети гости на неговитъ часове — лекцията му за ефористичнитъ отрови!

Творецъ на науката, борецъ чрезъ перото и пламенното си слово за подобъръ обществено правосорядкъ, той умѣло и прието поднасяше на студентитъ строгитъ научни данни и не изпускате никой удобенъ случай, за да свърже науката съ нейното оползотворяване за народното благо.

Потресенъ отъ настоящето, той ни го рисуваше съ замахъ на великъ реалитъ.

Протегналъ ръце къмъ аудиторията, вдѣхновенъ отъ джипето, той ни зорѣше на всеотдайна творческа работа

Той сочеше истинскитъ пътница, по които трѣбва да вървятъ народнитъ синове и дѣщери. Пѣтица, които водятъ къмъ неотбитъ цѣлвинъ, за които сж нуждитъ трудитъ, любовта и жертвитъ на младата интелекциалта, но отъ които ще израстнатъ и разцѣфнатъ цѣцята на мира и истинската свобода.

Съ любовъ той учеше народнитъ синове, любовъ къмъ народа вдѣхваше въ сърцата имъ и съ любовъ ги отпращаше да помогнатъ на ония, между които сж парастали.

Недѣлка Каралиева студентка

Неувѣжки

Мина една година... Цѣцята, съ които обсипахме тогава неговия гробъ, увѣгнаха и гробътъ бѣ покритъ скоро отъ сѣбѣ. Но има други едини шѣтъ, които никога не увѣжатъ — това сж неговитъ цѣцѣ, които той — учителтъ, насади въ нашитъ млади гърди и сърца.

Ст. Каракостовъ студентъ — филологъ

Баща на студентството

Студентството умѣе да цени своитъ духовни водачи, да ги носи въ сърцето си и въ своята всѣкъдневна борба да черпи вѣра отъ тѣхъ.

Една година следъ смъртта на Ас. Златаровъ е достатъчно време, за да си дадемъ ясна смѣтка какво бѣше той за насъ.

Незамѣнимъ учителъ — той правѣше отъ лекциитъ си неповторими научни гържества.

Искренъ другаръ и съветникъ — той бѣше винаги готовъ да ни даде съветъ и да ни направлява въ нашия токущо начеващъ наученъ и общественъ път.

Истински човѣкъ, — той ни учеше да разбираме човѣка; да го обичаме и да се боримъ за неговото издигане. Общественикъ — съ голѣмо сърдце, той ни сочеше единъ прекрасенъ идеалъ за служене на обществото и на една здрава борба за постигането му.

Най-ранозрочно надаренъ, — той ни подканяше да събираме съ пълни шепи културни ценности, необходими за всѣки единъ културенъ човѣкъ.

Съ една дума, баща на студентството, той остави престола, който студентството му бѣше издигнало въ душата си за него и то осиротѣ.

Но неговиятъ идеалъ пламти въ нашитъ гърди и сочи нашия вѣренъ път: борба за прогреса на науката и обществото.

Мл. Ганчевъ студентъ по химия

КНИГАТА

НОВИЯТЪ АНТЕЙ

се набавя отъ кооперация „ЗЕМЯ и КУЛТУРА“ ул. Клементина № 15 — София Изпраща се само на предплатитъ Чек. с/ка № 617

сѣмъ устремъ напредъ.

И не една година, а върволица години ще намѣчатъ и той образъ ще расте все повече, ще остане все така чистъ и примамващъ съ цѣлото многообразие на своя умъ и съ звучнитъ тонове на една многострунна душа.

А. Бродитъ

ПОПУЛЯРИЗАТОРЪ УПОВАНИЕ НА МЛАДЕЖТА

Ас. Златаровъ бѣ жрецъ въ храма на науката и който идѣше при него, озаряваше се отъ потоцитъ свѣтлина, излъчванъ отъ една раздаваща се душа. Но Златаровъ не чакаше, а въ самъ излъчаше въ недрата на народа. Подобно на Прометей, който сме огни отъ висинитъ на Олимпъ и съ тѣде неговитъ същество, той сме знаниитъ отъ висинитъ на университетскитъ катедри долу всрѣдъ народа, за да вкусн и народътъ отъ плодетѣ на науката и да разхлади устни отъ чашата на изкуствата.

Тукъ той нѣма равенъ на себе си въ нашата културна действителностъ. И ако можемъ да го сравняваме като популяризаторъ на науката съ нѣкого, то само Франция е дала единъ Камилъ Фламаронъ и Германия — единъ Бюлше.

Златаровъ, Бюлше и Фламаронъ — това сж гениалнитъ популяризатори, които разкриватъ примамливитъ тайни на науката. Чрезъ тѣхното слово и перо те клни, обогрява и избистря душата на жителитъ за знания.

Популяризирането на науката отъ нѣкои се смѣта за нейно подценяване, профаниране и вулгаризиране, отъ тамъ и това подценяване на популяризаторитъ. Грѣшникъ Златаровъ бѣше подценявалъ и дори оскубявалъ, но въпрѣки

Преди година по всички краища на нашата страна се тазнесе вѣстѣта за преждевременната смъртъ на първия Жоресовъ ученикъ у насъ, ПРОФ. Д-ръ АСЕНЪ ЗЛАТАРОВЪ.

Освѣсно силно прозвуча всенародната скръбъ въ душата на българската младежъ, защото въ неговото лице тя виждаше своя приятелъ и духовенъ водачъ.

Малцина сж които разбираха добре трагичитъ, радоститъ и стремежитъ на младитъ и умѣеха да съчетаатъ въ едно съзвучно единство младежкия ентузиазъмъ съ трезвата опитностъ на старитъ.

Асенъ Златаровъ бѣ отъ тия, у които младежта има силно упование.

Той ни научи да обичаме страстно и всеотдайно труда, истината и родната земя; завеща ни красотата на своя животъ — подвигъ, остави на младитъ блестящъ примѣръ на гражданска доблестъ, доведе въ дивна хармония мисль и дѣло.

Затова Асенъ Златаровъ е знаме на оная младежъ, която копнѣе за по-свѣтли, по-радостни и по-охоли дни.

И дѣлото му ще пребѣде! Отъ общестудентския комитетъ „АСЕНЪ ЗЛАТАРОВЪ“

всичко той остана вѣренъ на своята мисль: „Родена отъ живота, науката трѣбва да служи на живота, да го оплоди за възходъ и свѣтлина“. Учениятъ не бива да се ображда съ нѣкаква абсолютна неприкосновеностъ и да си мисли, че неговото научно занимание интересува самия него. Ив. Панчевъ

ЕПОХА

ВЪ НАШАТА КУЛТУРА АСЕНЪ ЗЛАТАРОВЪ ВЪВЕДЕ ЛОЗУКЪ ТЪНЪ НА СВОЕТО ДѢЛО

Културата на дадена епоха се измерва съ количеството блага, които започватъ висинитъ духовни и физически нужди на обществото, отъ една страна, и съ проявленитъ и дѣлото на отделни личности — за създаване и разпредѣлене тѣзи блага на обществени начала, отъ друга.

Когато решимъ да правимъ анализа на нашия економико-политически и културенъ животъ, за периодъ отъ преди 25—30 години, трѣбва, безспорно, да се спремъ на дѣлото на ония наши учени, общественици и културни дейци, които сж начертали положителнитъ джипингъ на нашето време, които сж вземали дейно участие въ нейното изграждане.

Безспорно, тукъ трѣбва да имаме предвидъ личността и дѣлото на нашия неогреникъ ученъ и общественникъ проф. д-ръ Ас. Златаровъ, човѣкъ, който вземаше непосредствено и живо участие въ формирането и изграждането на нашия културно-общественъ животъ. Защото: нито едно човѣколюбиво дѣло, отъ голѣми или малки мащаби, не е било започвано и изграждано безъ неговитъ усилня.

Надаренъ съ една рѣдка културно-научна, обществена способностъ и дейностъ, излъчвалъ отъ глѣбнитъ на душата си бѣлеска на всѣка човѣшка добродетелъ, зарѣкнѣтъ съ филантропски идеи, стремещъ се винаги къмъ достигане хоризонта на човѣшкото шастие и благоденствие — Асенъ Златаровъ се очерта и наложи на фона на нашата културно-научна обществена като най-бележитата фигура, която нѣкога е излъчвалъ народътъ ни. Съвременникъ на днешната бурна история на народитъ и специално на нашия народъ, зритель на титаничката борба на маситъ за сжществуване. — Ас. Златаровъ не остана изолитранъ отъ тази борба, а напротивъ, бѣше вдѣховителъ на героичнитъ стремежи на човѣка къмъ повече правда, бѣше и борецъ противъ рутината — за свѣтлината, противъ капиталистичнитъ погнуповѣния — за установяване режима на хуманитарнитъ начинания и дѣла въ живота на обществото.

Ас. Златаровъ бѣше единъ отъ ония културни дейци, които трасиратъ пътя къмъ създаване здрава обществена култура. Затова той се бѣше оставилъ въ услуга на обществото, бравейки съ нестини сѣрдства неговитъ интереси и върховни права на сжществуване. Съзнавайки, че придобивнитъ на материалната и духовна култура сж рожа на човѣшкия трудъ, въобще той вѣставаше противъ ония, които искатъ да обсебятъ богатата и издаваше поикъ за демократизиране на науката, на културата, за участието на маситъ не само въ производството, но и въ потреблението на богатата.

Златаровъ е епоха въ нашия културенъ животъ. Той очерта пакъ къмъ достигане на истинска култура. Той възвести лозунгитъ на новото време: свобода, благоденствие, шастие, красота и възходъ въ живота на човѣка, като сжщевременно посочи и начинитъ за осжществуването на тѣзи идеали на човѣчеството.

Затова таква личностъ, като Златаровъ, ще вдѣховяватъ поколенията за подвизъ за осжществуване шастия бжщити на човѣшкия родъ.

Перинкъ. Василъ К. Велчевъ

Неговиятъ заветъ

Златаровъ живѣ съ тревожитъ на нашата съвременностъ и ни остави своя заветъ: „Да бждемъ вѣрни на своя нация на своето време.“

Гриша Филиповъ студентъ по право

Златаровъ студентъ въ Женева

Кжсо, но ценко земно сжществуване

Всичко, но особено неговитъ умнични и биохимични трудове и статии, ше напомня винаги на поколѣнитъ за какво му, но изпънено съ цененъ трудъ и творчество земно сжществуване.

Петъръ Т. Василь студентъ по химия

Единъ гигантъ

Този гигантъ на българската мисль и култура, който остави дълбокъ браздъ въ нашия културно-общественъ животъ, никога не ще се изличи отъ паметта на интелекциалта, студентството и химическото съсловие въ България.

Т. Б., студентъ по химия

Великъ духъ

Ако не можемъ да бждемъ като него съ велики духове, поне да тачимъ и уважаваме такива като него.

Н. Н., студентъ по химия

Едикственъ между професоритъ

Златаровъ! — Професоръ, едикственъ между нашитъ професори. Човѣкъ — рѣдѣтъ между хората, Голѣмъ умъ. Честенъ борецъ за свѣтлина, правда, човѣшностъ.

Неговото име говори за велико дѣло и зове къмъ борба.

Студентка по химия

Златаровъ окрѣляще студентството

Българското студентство ше продължи своя наученъ и културно-борчески път. Но презъ най-тежкитъ перипетии на своята борба, то винаги ше чувствува отсъствието на своя учителъ, който го окрѣляше и водѣше напредъ.

Т. Захариевъ, студентъ по медицина

БЕЗСМЪРТЕНЪ

Ето, една година отъ смъртта му, а споменътъ за него е все още живъ. Защо? Защото той не бѣ само професоръ, но и преди всичко гражданинъ на своето време.

Асенъ Златаровъ застана решително, и то въ много страшни години, на страната на народнитъ борби за подобъръ животъ, за повече правда. Той ги подпомагаше съ слово и перо, които по своята точна изразителностъ, свежестъ и искреностъ нѣматъ равни на себе си. Нѣкои оцениха дейността му, предадоха му, искреността му и го наградиха съ най-големата награда — обичята си.

Така Асенъ Златаровъ остана безсмертенъ.

Н. Ланковъ

Асенъ Златаровъ между студентитъ